СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIV. Ч. 176. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота 7. вересня 1946. No. 176. New York and Jersey City, Saturday, September 7, 1946. Vol. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS in the United States of America. FIVE CENTS elsewhere.

НАЙБІЛЬШИЙ ДОСІ СТРАЙК МОРСЬКИХ РОБІТНИКІВ

Найбільший в історії Америки страйк морських робітників розпочався в четвер 5. вересня. Його викликала Міжнародня Юнія Моряків у Ню Йорку і тихоокеанська Морська Юнія, обі приналежні до Американської Федерації Праці. Для солідарности вийшли на страйк теж моряки, зорганізовані в юніях з Конгресу Промислових Організацій — СЮ. Разом ці юнії обіймають 400,000 членів. Причиною є нижча платня робітників, які працюють на кораблях, що їх власником є самі Злучені Держави. Робітники хочуть дістати від уряду таку платню, на яку згодилися приватні власники кораблів при закінченні попереднього страйку в днях 15. червня. Федеральна Рада Стабілізації платні відкинула таке домагання юнії дня 23. серпня. Секретар праці Луїс Б. Швеленбак вислав на переговори з юніями асистента Филипа Ганну. Як уряд з президентом на чолі, так і загал населення, заскочені цим несподіваним страйком, який стримав ввесь транспортовий рух із заграницею. — Замішання збільшується ще тим, що в Ню Йорку й околиці триває страйк шоферів вантажних авт, наслідком чого є відтятий довіз харчів й інших продуктів до Ню Йорку.

НЕ ДОЗВОЛЕНО ПОМИЛЯТИСЬ!

Телеграма Асошіейтед Прес з Москви звідомляє:

Редактори не мають права робити ідеольогічні помилки, як це твердить „Правда", критикуючи українську газету „Радянська Україна" за те, що помістила статтю під наголовком „Дозвольте нам помилятися". Орган Комуністичної Партії назвав цю статтю абсурдом і написав, що „Радянська Україна" просто не повчила своїх співробітників, що „засада, що можна помилятися, поправді дає право ухилятися від нашої советської ідеольогії".

„ЕММА" ПРО „МЕЛАНДУ".

Большевицькі У. Щ. Вісті помістили за советськими газетами допис п. н. „Збирач народних перлин". Це пишеться про Володимира Васильовича (тепер мусить бути такий додаток!) Кобринського, що заснував у Коломиї в 1920 р. невеличкий музей під назвою „Гуцульщина". Про це советська пропаганда розписується аж кількома наворотами, на що ми свого часу звертали увагу. Тепер тільки додамо, що теперішній допис написала якась „Емма Платонова". Між іншим вона описує, як у часі, коли вона була в музеї, ввійшла до директора неписьменна селянка з села Черневиця — „Меланда Василівна Рачук" — і принесла до музею новий експонат — „вишивку двохсотлітньої давності".

УКРАЇНЕЦЬ-ВИНАХІДНИК.

Канадійський „Новий Шлях" доносить за американською газетою „Ди Террі Гат Трибюн" з 28. березня б. р. про винахід канадійського українця, д-ра Мирослава Сенькуся, яким є винахід кристалізування чудо-ліку, пенесилину. Винахідник, це син українських фармерів, в Ведбері, Саскатун. Кореспондент Юнайтед Прес описав докладно вартість винаходу. Перед тим винаходом треба було пенесилин по його виплеканні вкладати сейчас до спеціяльних холоділень і цим запобігати його зберіганні. Це потягало за собою великі труднощі й невигоди. В сирій формі пенесилин скоро псувався. Форма кристалізації пенесилину розвязала цю проблему. Над винаходом працював д-р Сенькусь три роки. Комершйел Солвентс Корпорейшен, де д-р Сенькусь працює, віддала йому до розпорядимости лабораторію, в якій він має змогу розвивати далі свої спосібности. До цього можна ще додати, що д-р Сенькусь, будучи в Канаді, брав завжди живу участь в українському житті. Як пишуть з Канади, він тим життям і далі інтересується, а це знов каже надіятись, що він ввійде з тим життям у звязок теж і на американському ґрунті.

НОВИЙ МІСЯЧНИК.

В місті Філядельфії вийшло перше число часопису, видаваного англійською мовою (частинно й українською), п. н. "Ukrainian - American News of Pennsylvania". Часопис виходитиме раз у місяць заходом філядельфійських, українських горожанських клюбів. З вступної статті виходилоб, що головним завданням часопису є зблизити українські, горожанські клюби з цілого стейту Пенсилвенії, а тим самим заохотити їх до тіснішої співпраці, головно на політичнім полі. В газеті поміщено малу мапу України, картун про чистку в Україні, звідомлення з поїздки д-ра В. Ґалана до Европи, статтю майора М. Дармограя про українців в Америці, статтю д-ра П. Дубаса „В організації — сила" і многе інше.

ГРЕЦЬКА ВІДПОВІДЬ НА СОВЕТСЬКІ ОБВИНУВАЧЕННЯ

Рада Безпеки Обєднаних Держав на своєму засіданні 5 вересня розглядала справу процедури в советських обвинуваченнях, предявлених міністром закордонних справ советської України проти Греції. Британський представник, сер Алїкзендер Кадоґен, виступив гостро проти подібного надуживання міжнародньої організації для пропаґанди замісць доказів правди та звернув увагу, щоби Рада Безпеки з більшою увагою ставилась до приймання подібних обвинувачень, заки дозволить їх авторові виголошувати „пламенні" пропаґандивні промови. Альбанія, яка до цього часу мовчала, хоча справа відноситься безпосередньо до неї, зголосила тепер свою готовість внести „більш світла" до цих обвинувачень. На пропозицію австралійського представника Рада відложила вирішення альбанського внеску до понеділка. На промову і обвинувачення Мануїльського відповідав грецький представник М. Дендраміс. Він спокійно і логічно збивав закиди Мануїльського та заявив, що усі прикордонні інциденти Москва могла б припинити одним тільки наказом для її червоних агентів, „якщо вона справді і наділі так любить мир, як це заявляє на словах".

ЗГАДУЄ ПРОТЕСТ У. К. КОМІТЕТУ.

Філядельфійський „Ди Івнінг Бюлетин" з 2. вересня б. р., обговорюючи виступи Д. Мануїльського проти Греції, наводить зміст меморандума, висланого минулого тижня Українським Конгресовим Комітетом до департаменту стейту в Вашінгтоні. Пише, що У. К. К., який складається з американців українського роду, твердить, що Совети нарушують Чартер Обєднаних Держав, та що сучасна влада в Україні є окупаційною, російською владою, накиненою українському народові, а далі домагається, щоб уряд Злучених Держав підняв у Раді Безпеки Обєднаних Держав справу советського терору в Україні, як загрозу світовому мирові.

Це передано за пресовою агенцією Асошіейтед Прес.

ВІДПОВІВ ПО АМЕРИКАНСЬКИ

Нюйорська газета „Дейлі Нюз", що то друкується денно в міліонах примірниках, помістила у своїй колюмні „Голос народу" такий лист до редакції, що відноситься до артистів, висланих Кремлем з України до Америки. У перекладі на українську мову цей лист звучить так:

„Я одержав на днях листа від о. Вилйема Говарда Меліша, предсідника Краєвої Ради Американсько - Советської Приязні, Інк. Д-р Меліш каже, що він радий мене повідомити, що пять артистів і культурних провідників з Української Республики Советської Росії приняли запрошення обїхати Злучені Держави як гості організації Меліша. Ці російські культурні провідники є Іван Паторжинський, Зоя Гайдай, Андрій Малишко, Семен Стефаник і Лука Паламарчук. Д-р Меліш бажав собі, щоб я згодився належати до комітету його групи, що буде приймати тих гостей. Відповідаючи на це д-рові Мелішові я написав таке: „Дякую вам за запросини бути членом комітету, що має повітати українську делеґацію. Моя суґґестія є така, щоб їх запакувати до літака Злучених Держав і вислати кружляти над Югославією". — Брок Пембертон".

ЩЕ ОДИН ЄПИСКОП У ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКІЙ ЦЕРКВІ.

Апостольський делеґат у Вашінгтоні, Амлето Чіконані, оприлюднив, що папа Пій XII. іменував о. Данила Іванча, пароха „угро-руської" церкви Пречистої Діви в Клівленді, єпископом-помічником для єпископа грецько-католицької єпархії Питсбурґа, Преосв. Василя Такача. Ця єпархія обіймає греко-католиків уродженців Карпатської України, Угорщини, і Хорватії. У ній є 154 священиків і 278,000 вірних. Єпископ Іванчо уроджений в Ясіні, у Карпатській Україні в 1908 р., а приїхав до Америки в молодім віці. На священика висвятився в 1934 р. Він іменований епископом із правом наслідства.

Батько нового єпископа був народнім учителем в Карпатській Україні, але скоро помер. Виховала його мати, бідна вдовиця. Про нього згадує в „Шляху" о. Ф. Тарнавський, оповідаючи, що новоіменований епископ був свого часу його вівтарним хлопчиком, що служив йому часто до Служби Божої, як був парохом у Клівленді.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Чому не вглянути у внутрішні справи України?

Джеймс Рестон, кореспондент часопису Ню Йорк Таймс, що реферує для цього часопису наради в Раді Забезпеки Обєднаних Держав, розписався широко спиводу виступу Д. Мануїльського, що то говорив як „представник України" три години, вмішуючись, як він пише, у „внутрішні справи Греції".

Поминаємо передану ним історію про це, як то Сталін „підійшов" Рузвелта та Чорчила, діставши від них згоду на допущення до Обєднаних Держав України і Білорусі. Важніше є це, що він пише про „суверенність і незалежність" України, підкреслюючи, що Україна є на ділі такою незалежною у справах заграничної політики, як є незалежним, наприклад, стейт Вест Вирджінія у Злучених Державах. Іншими словами: Україна не є незалежна.

Це порівнання відноситься тільки до заграничної політики, але щодо внутрішньої самоуправи, то годі навіть рівняти широкі права, що їх має стейт Вест Вирджінія у відношенню до федеральної влади у Вашинґтоні, з тими, що їх має Україна у відношенню до центральної влади в Москві. Права України і тут є майже ніякі тому, що все, що ухвалять, напишуть, чи зроблять в Україні, може бути кожної хвилини скасоване приказом Кремля.

Рестон повторив про Україну тільки те, що можна було вичитати в американській пресі останніх днів. Ця преса згідно стверджує, що Україна не є незалежною і суверенною державою, хоч ввійшла до Обєднаних Держав під претекстом, що є незалежною і самостійною. Та правда така, що як нині, так і вчасі приняття України до Обєднаних Держав, усі демократично думаючі люди, що визнаються на кремлівській диктатурі, точно знали, що Україна є під Кремлем і не є незалежною державою, та що в ній не править український нарід, але Сталін через своїх наставників. Ще одно: Це теж не першина, що преса завважує, що Кремль вживає імени України на те, щоби робити заколот на міжнароднім полі, приказуючи назначеному ним „делегатові України" мішатись теж і в нутрішні справи різних держав, як от тепер у справи Греції. Це теж уже було.

Справи ці ясні для тих, хто хоче ясно бачити. Україна повинна залишитись в Обєднаних Державах. Щодо цього не може бути ніякого сумніву. Тільки Україна, що повинна бути в Обєднаних Державах, повинна бути дійсно незалежною і суверенною державою. Це вимога Чартеру Організації Обєднаних Держав, що її члени повинні бути незалежними державами. Незалежности України бажав і бажає собі український нарід. За цю незалежність він проляв море крови і далі її проливає, проте не знаходить відповідного співчуття і розуміння, чому саме він хоче бути незалежним, навіть у політичному проводі таких демократій, як Злучені Держави Америки, чи Велика Британія. Ці великі демократичні потуги є тепер свідками, як псевдо-заступник України проти них виступає і мішається у внутрішні справи інших держав. Проте вони самі не вважають потрібним вмішатись у внутрішні справи України і поглянути на страшне мучеництво десяток міліонів українського народу, що далі кріватиться під кремлівською диктатурою і серед терору НКВД та далі ставить опір чужій, грабіжницькій владі, що позбавила Україну справжньої незалежности й її справжнього демократичного ладу.

Це, що нині видніє в американських чи англійських газетах імя України на першому місці в звязку з атаками на Злучені Держави і Британію, є у великій мірі виною американської й британської заграничної політики. Якщо Україна, що завжди змагала до мира, є нині перешкодою у змаганнях демократичного світу до замирення, то й це є вина цеї американської й британської політики, що все бачила Росію, царсько - автократичну, або большевицько - тоталітарну, а не бачила і не доцінювала демократичної України.

Крайня пора цю велику політичну помилку основно й якнайскорше, як Америці, так і Британії, направити, а тим самим дати змогу Україні виступати на міжнародному форумі як речник світового замирення і приятель таких миролюбних, демократичних держав, якими є наш край, Канада, Англія та їм подібні.

УКРАЇНСЬКА ТАБЛИЦЯ У ЄРУСАЛИМІ.

В Церкві Божого Гробу в Єрусалимі знаходиться таблиця з таким написом: „Пречиста Діво, Мати нашого краю, вимоли у Сина свого, одність і волю для українського народу. — Українці жовніри, в дорозі до Батьківщини. Єрусалим І. ХІ. 1943". Таблиця оздоблена українським Тризубом.

ХВАЛИТЬ УКРАЇНСЬКУ ЖІНКУ.

„Гарперс Мегезин" за вересень помістив другу статтю про Совети, яку написав Джан Фишер, вернувши з України, де він перебував як представник УНРРА. У цій другій статті, яка, назагал, не приносить нічого нового, він, між іншим, оповідає, як живе пересічна родина в Україні, вказуючи на 63-літню жінку, що власними руками поставила на румовищах хату з глини, соломи та дощок, що їх назбирала на руїнах домів, поторощених німецькими гарматами. Хата ця, пише Фишер, побудована на лівім березі Дніпра, була добра, міряючи сучасним українським стандардом. Він описує, як чистою була підлога і як біленько хата була вибілена, додаючи, що тут господиня показала себе щодо чистови типічною українською жінкою. Та бути такою, пише він далі, не так то легко, коли треба ждати місяцями на один малий кусень мила до прання. Він теж каже, що в Україні найбільше дошкулює людям голод, але жінки чудом-дивом держаться добре. В Україні, пише Фишер, нарід теж визнається дуже добре на цьому, звідки дістає допомогу; знає, що її дістає через УНРРА і називає її американською допомогою, за яку дуже вдячний. Це важне з цього боку, що в советських газетах збувається мовчанкою допомогу УНРРА, а представляється справу так, що це допомога советської влади.

У цій статті Фишер ще пише, що люди в Советах мали тяжке життя впродовж останніх 30 років і матимуть таке саме протягом наступних 15 років, себто в часі, призначенім Сталіном на три нові пятилітки. Советська пропаганда потішає населення тим, що каже, що йому краще живеться ніж людям в капіталістичних краях, та що незабаром буде більше товарів і харчів. Нову пятилітку, що має відбудувати в першу чергу тяжку промисловість, себто воєнну, толкується тим, що Америка збирається воювати з Советами. Фишер твердить, що советська влада буде далі держати своє населення відтятим від звязку з світом. Советські порядки, каже він, можна вдержати тільки при помочі диктатури, політичної поліції, пропаганди та ізоляції від світа. Це, каже він, мусить Америка знати і з тим погодитись, якщо хоче з Советами співпрацювати.

„УКРАЇНА — ВУГІЛЛЯ".

Це є назва нового вугільного комбінату в Україні, як це представляє советська преса. Будуть пробувати добувати буре вугілля в Золочівському, Коломийському та Кременецькому районах і в Чернівецькій області.